

**TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA KULTTUURISTA SENIOREILLE –HANKKEEN
LOPPURAPORTTI JA HANKEARVIOINTI**

Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hankkeen projektikoordinaattori Minna Taipale

SISÄLLYS

ALUKSI.....	3
1. TAUSTA JA TAVOITTEET	4
2. HANKKEEN ORGANISAATIO.....	6
3. MUISTORASIASTA TURINATUPAAN	7
3.1. Toiminta Haminassa	8
3.2. Toiminta Lappeenrannassa	9
3.3. Toiminta Kotkassa	10
3.4. Toiminta Joutsenossa	12
3.5. Toiminta Kuusankoskella.....	13
4. KOULUTUKSET	14
5. OPISKELIJAYHTEISTYÖ	15
6. TIEDOTUS	16
7. KANSAINVÄLISET KONTAKTIT.....	19
1. HANKKEEN ITSEARVIONTI	20
1.1. Arvioinnin näkökulma ja kohde.....	20
1.2. Arvioinnin kohderyhmä, menetelmät ja aikataulu.....	22
2. KULTUURIKAHVILA-, TAIDEPIENRYHMÄ- JA NÄYTTELYTOIMINTA	23
3. KOULUTUKSET.....	25
4. HANKEORGAINSAATIO JA YHTEISTYÖ	26
5. TOIMINNAN JATKUVUUS/ KESTÄVÄT TOIMINTARAKENTEET	27
LOPUKSI	28
LÄHTEET.....	30
LIITE 1. Kysely ohjausryhmälle	
LIITE 2. Kysely ryhmäohjaajille	
LIITE 3. Kysely osallistujille	
LIITE 4. Toiminta Kotkassa	
LIITE 5. Toiminta Lappeenrannassa	
LIITE 6. Toiminta Haminassa	
LIITE 7. Toiminta Joutsenossa	

ALUKSI

Senioriväestön määrän kasvu tulevaisuudessa on synnyttänyt tarpeen luoda malleja toiminnalle, joka ylläpitää ja edistää ikäihmisten henkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä ehkäisee syrjäytymistä. Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hankkeessa tutkittiin taiteen sekä kulttuurisen osallistumisen merkityksiä ja mahdollisuuksia ennaltaehkäisevässä ja kuntouttavassa vanhustyössä.

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom käynnisti vuonna 2005 verkostohankkeen, jossa olivat mukana Kotka, Lappeenranta, Hamina, Joutseno ja Kuusankoski. Hankkeen koulutusyhteistyökumppani oli Humanistisen ammattikorkeakoulun Joutsenon kampus. Hanke sai rahoituksen Sosiaali- ja terveysministeriön Terveystieteiden edistämisen määrärahoista. Tärkeimpinä tavoitteina hankkeessa oli antaa ikäihmisille mahdollisuus toteuttaa itseään taiteen ja kulttuurin saralla sekä kehittää menetelmiä ja toimintamalleja, joilla sosiokulttuuriset työmenetelmät saadaan osaksi vanhustyön arkea. Hankkeen aikana luotiin uudenlaisia yhteistyömuotoja sosiaali- ja terveysalan sekä kulttuurikentän välille. Hankkeessa syntyneet ja kehitetyt menetelmät eivät ole kuitenkaan sovellettavissa vain vanhustyöhön. Kyse on ennaltaehkäisevästä toiminnasta, jolla pyritään ikään tai terveydentilaan katsomatta kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Hankkeen loppuraportissa esitellään hankkeen taustoja ja tavoitteita sekä toimenpiteitä ja tuotoksia. Kunkin kaupungin toimintaa on pyritty kuvaamaan käytännöntasolla ja näin tuomaan esille erilaiset toteutusmahdollisuudet. Lisäksi raportissa kuvataan hankeorganisaation kokoonpanoa ja toimintaa sekä tiedotuksen laajuutta. Raportissa esitellään myös Humakin kanssa yhteistyössä toteutettu koulutuskokonaisuus sekä artikkelijulkaisu. Jälkimmäinen osio raportissa koostuu hankkeen itsearviointista.

Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –verkostohankkeen kantava ajatus kiteytyy ikäihmisten kulttuuriseen tasa-arvoon – siihen, että vanhukset eivät ole pelkästään vastaanottavassa asemassa, kun puhutaan taiteesta ja kulttuurista.

Lappeenrannassa 14.2.2008

Minna Taipale

1. TAUSTA JA TAVOITTEET

Suomen mielenterveysseuran koordinoima Terveyttä kulttuurista –verkosto sai opetusministeriöltä keväällä 2004 määrärahan Taide hoitolaitoksessa –pilottihanketta varten. Hanke koostui kahdesta neljä kuukautta kestäneestä osaprojektista, joista toinen käynnistettiin Rovaniemen Neuvo-kas –vapaaehtoisrenkaan kanssa ja toinen Kaakkois-Suomessa yhteistyökumppaninaan Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom. Jälkimmäinen kantoi nimeä Iloinen syksy ja siihen lähtivät mukaan yhteensä kuusi hoitoyksikköä Lappeenrannasta, Kotkasta ja Kuusankoskelta. Hankkeen tavoitteena oli palveluyksiköiden asiakkaiden ja henkilökunnan hyvinvoinnin edistämisen lisäksi luoda yhteistyömalli alueen palveluyksiköiden ja taiteilijoiden välille. Taiteilijat toimivat hankkeessa prosessiin innostajina tekemällä taidetta vuorovaikutuksessa ikäihmisten ja henkilökunnan kanssa. Hankkeen vaikutukset olivat positiivisia. Vanhukset kokivat sosiaalisen kanssakäymisen ja vuorovaikutuksen lisääntyneen. Hoitohenkilökunta taas totesi työtaakan keventyneen sekä työssä viihtymisen ja jaksamisen lisääntyneen. Hankkeesta saatujen hyvien tulosten pohjalta nousi monia kehittämisenäkökohtia, joiden myötä heräsi ajatus jatkohankkeesta.

Vuoden 2005 alussa Socom aloitti yhdessä Haminan, Kotkan, Lappeenrannan ja Kuusankosken kanssa Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –verkostohankkeen. Vajaa kaksi vuotta myöhemmin Joutseno liittyi mukaan toimintaan. Lisäksi hankkeessa oli mukana Humanistisen ammattikorkeakoulun kulttuurituottajien koulutusohjelma Joutsenosta, joka vastasi hankkeeseen liittyvän opintokokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Sosiaali- ja terveysministeriön Terveiden edistämisen määrärahoilla rahoitettu hanke päättyi vuoden 2007 loppuun. Mukana olleet kunnat ja paikallisyhdistykset rahoittivat hankkeessa tarvittavia toimitiloja sekä antoivat hankkeelle työpanoksia. Hankkeessa tutkittiin taiteellisen ja kulttuurisen osallistumisen merkityksiä sekä mahdollisuuksia ennaltaehkäisevässä ja kuntouttavassa vanhustyössä. Lisäksi hankkeessa kehitettiin sosiokulttuurisia työmenetelmiä ikäihmisten psykososiaaliseen kuntoutukseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn.

Hankkeen tärkein päämäärä oli perustaa kuhunkin mukana olevaan kaupunkiin kulttuurikahvila, joissa oli tarkoitus järjestää mm. taidepienryhmätoimintaa, taidenäyttelyitä ja musiikkiesityksiä. Tavoitteena oli tarjota ikäihmisille mahdollisuus taiteen tekemiseen sekä esittämiseen ja tämän kautta lisätä senioreiden kulttuurista tasa-arvoa. Hankkeen alussa toteutettiin ikäihmisille kysely

kussakin kaupungissa, minkä avulla kartoitettiin tarpeita ja toiveita. Ottamalla seniorit mukaan suunnitteluun jo alkuvaiheessa varmistettiin, että toiminta vastaa todellisia tarpeita. Kahviloista pyrittiin tekemään pysyviä toimintarakenteita – paikkoja, joihin vanhukset tulevat mielellään tapaamaan oman ikäisiään ja samalla osallistumaan mm. kulttuuritoimintaan. Tavoitteena oli saada kahviloihin myös internetin ja tietokoneen käyttömahdollisuus sekä ns. palvelupisteet, joista vanhuksat saavat tietoa esimerkiksi Kelan toiminnasta. Viimeksi mainittujen saavuttamista vaikeutti tilan puute – se, ettei kahviloille ollut pelkästään niiden käyttöön tarkoitettuja tiloja kaikissa kaupungeissa.

Toinen tärkeä tavoite oli saada sosiokulttuuriset työmenetelmät osaksi vanhustyön arkea tai ainakin poistaa monia ennakkoluuloja, jotka kohdistuvat taiteen ja kulttuurin käyttöön hoitotyössä. Lisäämällä positiivista näkyvyyttä korostettiin vanhusien roolia kulttuurin tuottajina ja kuluttajina. Näin pyrittiin vähentämään asenteellisia ja käytännön esteitä sekä kannustamaan sosiokulttuuristen työmenetelmien käyttöön ottoon vanhusien avopalveluissa ja hoitoyksiköissä. Humanistisen ammattikorkeakoulun järjestämien koulutusten kautta tieto pyrittiin välittämään suoraan työntekijöille. Koulutuksissa käsiteltiin mm. draamaa sekä muistelutyötä. Lisäksi pyrittiin tarjoamaan käytännön työkaluja, joita voidaan hoitotyössä hyödyntää ilman suuria kustannuksia tai henkilöstöresursseja. Kuitenkaan ei haluttu rakentaa uusia raja-aitoja, vaan koulutuksiin saivat tulla kaikki kiinnostuneet. Mukana oli sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten lisäksi mm. maahanmuuttotyöntekijöitä, diakoneja ja erilaisten järjestöjen edustajia.

Yksi hankkeen tuotoksista oli Katsomosta Estradille – Ikäihmiset kulttuurin tuottajina –julkaisu. Päämääränä oli, että koulutusten loppuessa asiasta innostuneille jää jonkinlainen käytännön työkalu, joka tarjoaa kuitenkin myös teoreettista taustaa. Julkaisuun pyrittiin kokoamaan artikkeleita, jotka avaavat sosiokulttuuristen työmenetelmien käsitteitä sekä antavat ideoita ja vinkkejä käytännöntoteutukseen. Mukana on mm. kaksi Pam Schweitzerin artikkelia liittyen muisteluryhmän perustamiseen sekä Making memories matter –projektiin. Lisäksi julkaisussa on Leonie Hohenthal-Antinin artikkeli henkisestä esteettömyydestä ja Mona Taipaleen artikkeli sosiokulttuuristen työmenetelmien käytöstä monikulttuuristuvassa yhteiskunnassa.

Hankkeen päätösseminaari *Taide arjen tukena* järjestettiin Kotkassa marraskuussa 2007 yhteistyössä Socomin KUTSU – Kohtaamisia taiteen äärellä –hankkeen kanssa. Seminaarin tavoitteena oli

kertoa hankkeen tuloksista sekä esitellä sosiokulttuuristen työmenetelmien käyttömahdollisuuksia vanhustyössä. Seminaarin pääluennoitsija oli draamapedagogi Pam Schweitzer Englannista. Seminaarin osallistui noin 100 sosiaali- ja terveysalan työntekijää ja opiskelijaa, taiteilijoita sekä järjestötyöntekijöitä.

2. HANKKEEN ORGANISAATIO

Hankkeen projektikoordinaattorina toimi vuoden 2006 syyskuulle FM Mona Taipale. Hänen siirryttyä koordinoimaan toista Socomin hanketta, Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hankkeen koordinaattorina aloitti marraskuussa 2006 kulttuurituottaja Minna Taipale. Projektikoordinaattorin työ oli osa-aikainen koko hankkeen ajan. Projektia ohjasi hankekaupunkien edustajista muodostettu ohjausryhmä. Mukana oli edustajia mm. järjestöistä, kulttuuritoimesta, sosiaalitoimesta sekä vanhusneuvostoista. Jokaisessa hankkeeseen osallistuvassa kaupungissa toimi lisäksi työryhmä, joka vastasi paikallisesta suunnittelusta, toimijaverkoston (järjestöt, kulttuurilaitokset, opistot, kirjastot ym.) syntymisestä ja toteutuksesta.

Ohjausryhmä:

Hamina

Sirkku Mikkonen, kehittämispäällikkö (2005-06)

Eeva Päiviö, kulttuurisihteeri (2005-06)

Raita Hostikka, vanhustyön päällikkö (2007)

Siru Ahopelto, vs. kulttuurisihteeri (2007)

Anna-Liisa Lavila, kansalaisopiston rehtori

Kotka

Varpu Vistala, koti- ja laitoshoidon johtaja

Eija Rommi, Muistojen Talon kannatusyhdistyksen sihteeri (2005)

Taina Rasi, projektipäällikkö (2005-06)

Ninni Suntio, projektikoordinaattori (2007)

Kuusankoski

Timo Mikkonen, kulttuuri- ja kirjastolautakunnan pj.

Tuula Typpö, vapaa-aikakeskuksen johtaja (2005-06)

Ulla Leskijärvi, vanhustyönjohtaja (2005-06)

Lappeenranta

Teija Malinen, vanhustyön johtaja

Anneli Tähkänen, sosiaalityöntekijä

Pirkko Uitti, kaupunginteatterin talouspäällikkö (2005)

Aino-Maija Viro-Lehto, Lappeenrannan palvelukeskussäätiön toiminnanjohtaja

Jonna Saarinen, Lappeenrannan palvelukeskussäätiön toimintaterapeutti (2007)

Joutseno

Helena Hokkanen, vapaa-aikatoimen johtaja (2007)

Humak Joutsenon kampus

Leena Krekula, lehtori

Socom

Airi Pilkama, projektipäällikkö (2005)

Mona Taipale, projektikoordinaattori (2005-06)

Päivi Klami, kehittämispäällikkö (2006-07)

Minna Taipale, projektikoordinaattori (2007)

Vuonna 2005 ohjausryhmä kokoontui kuusi kertaa: 8.3., 18.4., 30.5., 22.8., 11.10. sekä 16.12.

Vuonna 2006 ohjausryhmä kokoontui viisi kertaa: 20.2., 10.4., 21.8., 6.11. sekä 27.11.

Vuonna 2007 ohjausryhmä kokoontui viisi kertaa: 8.1., 12.2., 16.4., 20.8. sekä 15.11.

3. MUISTORASIASTA TURINATUPAAN

Toiminta käynnistyi hyvin eri volyyymilla kussakin kaupungissa. Joissakin tapahtui useana päivänä viikossa, kun taas esimerkiksi Kuusankoskella vähäisten resurssien takia hankkeen tiimoilta järjestettiin vain yksi muistorasianäyttely. Kuitenkin monia hankkeen ideoita ja luovia menetelmiä hyödynnetään niin paikallisissa palvelukodeissa kuin vanhus- ja vammaisjärjestöjen toiminnassa.

3.1. Toiminta Haminassa

Haminassa hankkeen päätoteuttaja oli kaupungin kulttuuritoimi, jonka puolesta oli järjestetty tilat, taidepienryhmät, ohjaajien palkkiot sekä nykyisin kahvilan kulttuuriesitykset. Hankkeen alussa kulttuurianti oli Haminan Rouvasväenyhdistyksen Luovuuden lähteillä –hankkeen ja kansalaisopiston vastuulla. Senioreiden kulttuurikahvila kokoontui kolmen viikon välein Haminan Raittiustalolla. Aktiivisen käytön takia tilaa oli kuitenkin mahdotonta hyödyntää useammin ja kaupungissa onkin pitkään haaveiltu ns. kansalaistalosta, jossa esimerkiksi juuri ikäihmiset voisivat järjestää enemmänkin toimintaa. Kulttuuritoimen lisäksi oman panoksensa antoi myös Haminan Punainen Risti, joka järjesti kahvitukset kulttuurikahvilaan. Kulttuurikahvila tarjosi ikäihmisille mahdollisuuden tavata oman ikäisiään sekä nauttia kulttuuriannista ja kuulla esimerkiksi apteekin palveluista. Kahvilaan osallistui joka kerta muutaman kymmentä vanhusta. Kahvilatoiminnan lisäksi Haminassa kokoontuu säännöllisesti muisteluryhmä, joka on rakentanut muistorasioita ja järjestänyt niitä esittelevän näyttelyn sekä pyrkinyt ryhmäläisten voimin keräämään paikallista muistitietoa.

Seuraavassa kooste kunkin vuoden toiminnasta.

Vuosi 2005

Haminassa senioreiden kulttuurikahvilatoiminta käynnistettiin kaupungin kulttuuritoimen, perusturvan, kansalaisopiston, rouvasväenyhdistyksen ja SPR:n yhteistyönä. Haminan kaupunki tarjosi käyttöön Raittiustalon tilat, Haminan rouvasväen yhdistyksen Luovuuden lähteillä –hanke sekä kansalaisopisto järjestivät ohjelmaa ja SPR kahvitti. Ensimmäinen kahvilapäivä järjestettiin kesäkuussa. Musiikkipitoista ohjelmaa saapui kuulemaan 39 henkilöä. Syksyn aikana järjestettiin vielä neljä kahvilapäivää. Kahvilatoiminnan lisäksi Haminan Kauppiaantalomuseossa kokoontui FM Hillevi Kilpeläisen vetämä muisteluryhmä, joka muisteli vanhaa Haminaa.

Vuosi 2006

Senioreiden kulttuurikahvila kokoontui joka 3. viikko. Kahvilapäiviä oli yhteensä 12 ja niihin osallistui noin 300 henkeä. Ohjelmana oli mm. senioriteatterin esiintyminen, vuorovaikutteinen runoesitys sekä lääninkirjailijan vierailu. Muisteluryhmä jatkoi toimintaansa muistellen vanhaa Haminaa ja keräten Haminan historiaan liittyvää muistitietoa. Aikamatkoja muistolaatikoissa –näyttely järjestettiin 13.12.06-13.1.07.

Vuosi 2007

Haminan kulttuurikahvila jatkoi kokoontumista kolmen viikon välein Raittiustalolla. Ohjelmassa oli mm. senioriteatteria, elokuva Äideistä parhain ja yhteislaulua. Kahvilan sisältötuotanto siirtyi Haminan rouvasväenyhdistykseltä kaupungin kulttuuritoimelle. Kahvituksesta vastasi edelleen SPR:n Haminan jaosto. Muisteluryhmä jatkoi toimintaansa keräten paikallista muistitietoutta.

3.2. Toiminta Lappeenrannassa

Lappeenrannassa hankkeen käytännön toteutuksesta vastasi Lappeenrannan palvelukeskussäätiö tarjoten tilat, tarvittaessa esiintyjäpalkkiot sekä pääsääntöisesti yhden hengen osa-aikainen työpanoksen. Lisäksi säätiön saaman stipendin avulla koottiin taidepienryhmä, josta kerrotaan tuonnempana. Lappeenrannan kahvila toimi samankaltaisella formaatilla kuin Haminankin eli aluksi oli taidepainotteinen osuus, jonka jälkeen kahviteltiin. Seniorikahvila tai oikeammin sanottuna toiminnallinen iltapäivähetki kokoontui palvelukeskussäätiön yksikössä kerran kuussa. Ohjelmassa on ollut mm. senioritanssia, kevätkonsertti sekä Voimaa vanhuuteen -hankkeen esittely. Esiintyjiksi pyydettiin mm. eri senioriryhmiä ja joskus joku yleisöstä pyysi mahdollisuutta esiintyä. Kahvila kasvatti tasaisesti osallistujamääräänsä. Kävijämäärä kasvoivat alun paristakymmenestä noin 50-70 henkeen. Lappeenrannan kahvila poikkesi muista hankkeen kahviloista siinä, että sinne osallistuiivat myös palvelukeskuksen asiakkaat eli hieman heikompikuntoisemmat vanhukset.

Kahvilan lisäksi ikäihmisten töitä esittelevät taidenäyttelyt vakiinnuttivat paikkansa kahdessa palvelukeskuksessa. Näyttelyt olivat sijoitettuina Taikinamäen palvelukeskuksen ravintola Kultakaareen ja Lauritsalan palvelukeskuksen ravintola Lauraan. Monille näyttelyille pidettiin viralliset avajaiset, joissa taiteilijat ovat voineet kertoa töistään ja yleisö on voinut nauttia myös musiikkiesityksistä. Jälkimmäisenä mainitut ovat yleensä hoidettu säätiön henkilöstön tai taiteilijan sukulaisen voimin. Taiteilijat ovat siis myöskin ikäihmisiä, muutamat on löydetty ns. tutun kautta ja toiset ovat itse ottaneet yhteyttä. Tässä on oiva esimerkki siitä, kuinka suhteellisen pienellä vaivalla nostetaan esille ikäihmisten osaamista sekä luodaan ravintoloihin ja kahviloihin houkutteleva ilmapiiri.

Kuten aiemmin mainittiin, toteutettiin Lappeenrannassa Ikäihmisten nukke ja muistokurssi, jota veti paikallinen nukketeatteritaiteilija. Ryhmä kokoontui palvelukeskussäätiön yhden toimipisteen lounasravintolassa ja siihen osallistui yksi palvelutalon asukas sekä ns. ulkopuolisia. Ryhmäläiset

tekivät paperinukkeja lapsuuden muistojen pohjalta ja saivat ohjaajalta vinkkejä muuhunkin askarteluun.

Seuraavassa poimintoja kunkin vuoden toiminnasta.

Vuosi 2005

Eläkeläinen Aini Peuran taidenäyttely avattiin Lappeenrannan palvelukeskussäätiön ravintolakahvila Kultakaassa 30.9.2005. Näyttely avasi samalla vanhusten viikon ja käynnisti konkreettisesti Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hankkeen Lappeenrannassa. Avajaisissa kävi 38 henkilöä. Näyttely oli esillä 30.11 saakka. Lokakuussa Kauppakadun palvelukeskuksessa järjestettiin runoilta, jossa runoja lausui eläkeläinen Maire Kousa. Kuulijoita oli 30 henkilöä.

Vuosi 2006

Taikinamäen palvelukeskuksessa järjestettiin viisi taidenäyttelyä ja Lauritsalan palvelukeskuksen ravintola Laurassa kolme näyttelyä. Joka kuukauden toinen keskiviikko Kauppakadun palvelukeskuksessa järjestettiin Senioreiden kulttuurikahvila, johon osallistui yhteensä noin 300 henkeä. Kaikkiaan ikäihmiset kokoontuivat yhdeksän kertaa ohjelmanaan mm. Nojatuolimatka Kreikan saarille, Naistenpäivän iltapäiväkonsertti sekä Kelan etuuksien esittely. Lappeenrannan työryhmä koontui 1-2 kuukauden välein kehittämään ja suunnittelemaan toimintaa.

Vuosi 2007

Lappeenrannan kulttuurikahvila jatkoi kokoontumista kerran kuukaudessa. Ohjelmassa oli mm. runonlausuntaa, laulu- ja tanssikerhon sekä baritoni Pekka Hyyrysen, Potero-orkesterin ja maasotakoulun perinnesoittokunnan esiintymiset. Taikinamäen palvelukeskuksen kahvila-ravintola Kultakaassa ja Lauritsalan palvelukodin ravintola Laurassa järjestettiin yhteensä kahdeksan taidenäyttelyä. Esillä oli mm. emali- ja öljyväritöitä sekä valokuvia. Lappeenrannan palvelukeskussäätiön Vanhustyön keskusliitolta saaman stipendin avulla järjestettiin ikäihmisten nukke ja muistokurssi, jota veti lappeenrantalainen nukketeatteritaiteilija Emma Jussila.

3.3. Toiminta Kotkassa

Muistojen Talon toimintaidea esitettiin Kotkassa ensimmäisen kerran vuonna 2002. Talon esikuva on Lontoossa 20 vuotta toiminut Age Exchange - Reminiscence Centre, muistelutyön menetelmien kehittämis-, koulutus- ja toimintakeskus. Muistojen Talo avattiin Kotkassa maaliskuussa vuonna

2005. Talon toiminnasta vastaa vuonna 2004 perustettu Muistojen Talon kannatusyhdistys, joka mahdollistaa eri osapuolten välisen yhteistyön sekä aktivoi ikäihmisiä vapaaehtoistyöhön.

Muistojen Talo on paikka, jonne ikäihmiset voivat tulla jakamaan, tallentamaan sekä työstämään muistojaan tarjoten näin myös nuoremmille sukupolville mahdollisuuden lähihistorian elämykselliseen kokemiseen. Ikäihmisten tarinoiden kautta voidaan näin säilyttää ja siirtää kulttuurista perintöä. Talossa toimii useita eri taidepienryhmiä, mm. Muistojenteatteri, kirjallisuuspiiri ja käsityöpiiri kokoontuvat säännöllisesti. Lisäksi Muistojen Talossa järjestetään erilaisia yksityistilaisuuksia, kokouksia ja tapahtumia. Talossa on vakituisina käyttäjinä mm. erilaisia kotkalaisia yhteisöjä ja järjestöjä. Muistojen Talossa toimii myös kahvila. Muistojen Talon toimintaa pidetään yllä erilaisilla avustuksilla ja toiminnasta saaduilla tuloilla mm. kahvilatoiminnan, myyjäisten ja kirpputorien tuotoilla. Käytännötoiminnasta vastaa pääosin vapaaehtoistyöntekijät, mutta mukana on myös eri alojen asiantuntijoita. Muistojen Talossa toimii mm. asiantuntija-, tapahtuma- sekä kahvilatyöryhmät, jotka organisoivat toimintaa ja vapaaehtoistyötä. Toimintaan kuuluvat näyttelyt, tapahtumat, tilaisuudet, myyjäiset ja esitykset sekä erilaiset toiminnalliset ryhmät. Talossa on lisäksi projektityöntekijöitä ja kahvilan hoitaja.

Muistojen Talolle on ollut tärkeä myös kansainvälinen muistorasia -projekti ja sen tuoma yhteistyö, jossa on ollut mukana useita Euroopan maita. Muistojen Talo on tuonut idean muistorasiatyöskentelystä Englannista. Muistorasioiden tekeminen alkoi vuonna 2005 kansainvälisestä, EU - rahoitteisesta muistorasiaprojektista. Osana projektia toteutettiin Voimaa muistoista – Making Memories Matter -muistorasianäyttely, joka sisälsi aineistoa muistoista ja eletystä elämästä seitsemästä Euroopan maasta. Kotka, ainoana suomalaisena, on kiertänyt mukana yhteisessä näyttelyssä seitsemässä maassa.

Seuraavassa tiivistelmä kunkin vuoden toiminnasta.

Vuosi 2005

Kotka aloitti Senioreiden kulttuurikahvilatoiminnan kaupungeista ensimmäisenä toukokuussa 2005. Muistojen talossa sijaitsevaa kulttuurikahvilaa pidettiin auki vapaaehtoisvoimin toukokuun puolivälistä kesäkuun puoliväliin kolmena päivänä viikossa. Kotka osallistui kansainväliseen Making memories matter –hankkeeseen, jossa 100 ikäihmistä kahdeksasta Euroopan maasta teki elämäänsä muistorasian taiteilijan kanssa. Rasiat kiersivät ympäri Eurooppaa ja Kotkassa näyttely oli esil-

lä huhtikuun lopussa. Tuona aikana näyttelyyn tutustui 810 ihmistä. Muistojen talolla kokoontui muistorasiaryhmä ja draamaryhmä kevään 2005 aikana. Huhtikuussa pidettiin kirjaesittelytilaisuus, jossa Eila Ilenius kertoi Dementia opettajamme: äidin ja tyttären tarina -kirjasta. Syksyllä 2005 koontuivat muistorasiaryhmä, kirjallisuuspiiri ja draamaryhmä. Lisäksi Riitta Uosukainen luennoi elokuussa aiheesta *Aikuisena tapahtuu*. Lokakuussa Seela Sella ja Seppo Kolehmainen esiintyivät Kotkan kirjastossa.

Vuosi 2006

Muistojen Talossa sijaitsevaa Senioreiden kulttuurikahvilaa pidettiin auki yhdistelmätuella työllistetyn kahvilatyöntekijän voimin. Muistojen Talossa järjestettiin patalapputapahtuma ja –kilpailu, joita edelsi virkkaustiimin tapaamiset noin kerran viikossa. Kilpailuun osallistui noin 80 patalappua ja näyttelyyn noin 400 patalappua. Lisäksi järjestettiin mm. pullo- ja hattunäyttelyt, pääsiäismyyjäiset, vappu- ja äitienpäivätapahtumat, meripäiväkahvila, Harmony Sisters – lauluilta, Sytyttääkö – kynttilänäyttely, joulukoriste-näyttely sekä joulumarkkinat. Seniorikahvila-työryhmä kokoontui 10 kertaa, tapahtumatyöryhmä 7 kertaa ja asiatuntijatyöryhmä 9 kertaa. Inkeriläisten Muistorasiaryhmä kokoontui 18 kertaa ja Muistojen kirjat –piiri kokoontui 6 kertaa. Draamaryhmä Muistojen teatteri kokoontui 4 kertaa.

Vuosi 2007

Muistojen Talo sai hankerahoituksen RAY:ltä Muistojen verstaas -hankkeeseen, jonka tavoitteena on mm. kehittää luovia työmenetelmiä sekä aktivoida alueen vanhuksia tarjoamalla tapahtumia ja ryhmätoimintaa. Talolla kokoontuivat mm. kirjallisuuspiiri, Muistojen teatteri, ruotsinkielinen keskusteluryhmä, perinnekäsityöryhmä sekä ompeluseura. Muistojen Talolla järjestettiin myös pääsiäis- ja joulumyyjäiset sekä Tavarataivas- ja Hyvin pyyhkii -näyttelyt. Kansainvälistä toimintaa jatkettiin Voimaa Muistoista 2 -muistorasianäyttelyn merkeissä 9.5.-14.6. Esillä oli paikallisten rasioiden lisäksi haminalaisia ja virolaisia rasioita. Osa kotkalaisista ja virolaisista rasioista jatkoi näyttelyn jälkeen Saksan Kasselissa Documentan yhteydessä järjestettyyn muistorasianäyttelyyn, jonka yhteydessä järjestettiin eurooppalaisen muistelutyöverkoston kokoontuminen.

3.4. Toiminta Joutsenossa

Joutseno lähti mukaan hankkeeseen vasta loppumetreillä, mutta löysi oman vakiintuneen kävijäkuntansa nopeasti. Joutsenossa toiminta ei ole keskittynyt minkään erityisen luovan toimintamal-

lin tai menetelmän kehittämiseen, vaan tavoitteena on tarjota ikäihmisille mahdollisuus monipuoliseen toimintaan. Joutsenossa Senioreiden kulttuurikahvila toimii Turinatupa nimellä. Turinatupa toimii kolmena päivänä viikossa nuorisotalo Rientolassa, joka iltaisin on varattu nimensä mukaisesti nuorisolle. Toiminta alkoi virallisesti vuoden 2007 maaliskuussa, jota ennen pidettiin tiedotustilaisuus. Tapahtumaan osallistui kymmeniä joutsenolaisia ikäihmisiä, jotka alkoivat heti miettimään erilaisia aktiviteetteja ja ryhmiä, jotka tilassa voisivat toimia. Turinatupa on Joutsenon kaupungin vapaa-aikatoimen organisoima. Alkuun sitä palkattiin työllistämistuoin pyörittämään virikeohjaaja, mutta valitettavasti syksyllä 2007 siihen ei ollut enää mahdollisuutta. Onneksi paikalliset ikäihmiset olivat niin aktiivisia, että he ottivat itse hoitaakseen käytännön tehtävät, ryhmien toiminnan jne. Tällä hetkellä ryhmät toimivat siis seniorivetoisesti. Turinatuvassa kokoontuivat mm. senioritanssi- ja puutarharyhmät. Uutena aktiviteettina syksyllä alkoi improvisaatioteatteri –ryhmä. Lisäksi on ollut mahdollista pelata curlingia ja sisäpetankkia, kisata sähköautoradalla sekä saada atk-opastusta. Keskiviikon erikoinen tarjosi kerran kuussa mielenkiintoista kuultavaa ja koettavaa, teemoinaan mm. yhteislaulu, tarinakaraoke ja diakoniatyö.

3.5. Toiminta Kuusankoskella

Kuusankoskella toiminta ei käynnistynyt hankkeen puitteissa yhtä muistorasianäyttelyä lukuun ottamatta vähäisten henkilöstö- ja tilaresurssien takia. Hankkeessa kehitettyjä toimintamenetelmiä hyödynnettiin kuitenkin mm. paikallisissa palvelutaloissa sekä vammais- ja vanhusjärjestöjen toimitila Etapissa.

Vuosi 2005

Kuusankoskella haettiin sopivaa paikkaa Senioreiden kulttuurikahvilalle. Hanketta pohjustettiin Muistorasia-näyttelyllä Mäkikylän palvelukeskuksessa vanhusten viikolla 2.-9.10.2005. Näyttelyssä kävi noin 100 katsojaa.

Vuosi 2006

Kuusankoskella haettiin edelleenkin sopivaa paikkaa Senioreiden kulttuurikahvilalle. Kuusankosken seudun vanhainhuoltoyhdistys ry haki rahaa Kaakkois-Suomen taidetoimikunnalta Muistorasia-ryhmän käynnistämiseksi Kettumäen palvelukeskuksessa. Avustuspäätös oli kielteinen, joten seuraavana vuonna päätettiin yrittää uudestaan. Koordinaattori sai yhteydenoton geriatriaopiskelijal-

ta, jonka kanssa tullaan toteuttamaan Muistorasia-toimintaa, jos rahoituspäätös vuodelle 2007 on myönteinen.

Vuosi 2007

Kuusankosken vanhuspalvelut hakivat apurahaa Metsämiesten Säätiöltä muistorasiaryhmän perustamiseksi. Avustuspäätös oli kielteinen. Hankkeen puitteissa ei järjestetty toimintaa.

4. KOULUTUKSET

Ensimmäinen koulutus järjestettiin Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hanketta pilotoineen Iloinen syksy –hankkeen aikana vuonna 2004. Kaksipäiväinen Taiteen keinoin terveyttä ja hyvinvointia hoito- ja työympäristöön –koulutus oli suunnattu hankkeeseen osallistuneille taiteilijoille ja hoitoyksiköiden henkilökunnalle. Koulutuksen ensimmäisenä päivänä kuultiin mm. taide-elämysten merkityksestä terveydelle, taiteen ja luovan toiminnan käytöstä dementoituneiden henkilöiden kanssa sekä sosiokulttuurisesta seniorityöstä. Toisena koulutuspäivänä taiteilijat ja hoitoyksiköiden henkilöstö vertailivat kokemuksiaan hankkeesta sekä osallistuivat kuvataiteilijan vetämään taidetyöpajaan.

Keväällä 2005 Kotkan Muistojen Talolla järjestettiin Voimaa muistoista – Muistelutyön luovat menetelmät –koulutus, jossa englantilainen draamapedagogi Pam Schweitzer antoi koulutusta kulttuuri-, terveys- ja sosiaalialan toimijoille. Teemoina olivat mm. visuaaliset menetelmät (muistorasiat), draamaimprovisaatio, muistelutyö sukupolvien välisenä kohtaamispaikkana sekä muistelutyön luovat menetelmät muistihäiriöisten ja heidän omaishoitajiensa elämänlaadun lisääjinä.

Vuoden 2005 lopulla järjestettiin muistorasiakoulutus edelleen Kotkan Muistojen Talolla. Kouluttajina toimivat kuvataiteilija Kirsti Lento ja draamapedagogi Leonie Hohenthal-Antin. Ensimmäisenä päivänä käytiin aluksi läpi muistorasioiden taustaa sekä muistelemista ja luovien menetelmien käyttöä yleensä. Tämän jälkeen siirryttiin rakentamaan omia muistorasioita. Kun muistorasiat olivat valmistuneet, sai jokainen ryhmäläinen esitellä omansa.

Keväällä 2006 järjestettiin Draamailmaisuuksia seniori- ja vanhustyössä –koulutus. Ensimmäisenä päivänä opettajana toimi Leonie Hohenthal-Antin. Hänen opastuksellaan perehdyttiin muistojen teatterin peruserätyötapoihin. Lisäksi käytiin läpi ikäihmisille soveltuvia harjoitusprosesseja, teatteritek-

niikoita ja elementtejä sekä pohdittiin improvisaation ja käsikirjoituksen suhdetta. Toisena päivänä projektikoordinaattori Sari Mäkitalo-Tulokas kertoi KUTKU -metodin taustoista sekä teatteriryhmä Kutkutuksen toiminnasta. Päivän aikana mietittiin roolin syntyä, ohjaajan roolia mahdollistajana sekä vuorovaikutusta yleisön kanssa. Lisäksi pienryhmissä valmisteltiin näytelmät hyödyntäen KUTKU –metodia.

Muistorasiakoulutuksen suosion takia myös kahden viimeisen koulutuksen aiheeksi valittiin muistorasiat. Keväällä 2007 järjestettiin Joutsenossa kaksipäiväinen koulutus ohjaajinaan Leonie Hohenthal-Antin ja kuvataiteilija Sirpa Hynninen. Sisältö oli samantyyppinen kuin vuoden 2005 syksyllä järjestetyssä muistorasiakoulutuksessa. Muistorasioiden valmistumisen jälkeen musiikin monialaosaja Liisa Teräslahti kertoi musiikin käytöstä muistelutyössä. Koulutuksen lopuksi käytiin arviointikeskustelu, jossa jokainen sai kertoa mielipiteensä koulutuksesta ja kuinka aikoi oppimaansa hyödyntää. Myös joulukuun 2007 koulutus jatkoi samalla linjalla. Kouluttajina olivat Sirpa Hynninen ja Leonie Hohenthal-Antin. Muistorasioiden rakentamisen lisäksi ryhmäläiset kokeilivat Hohenthal-Antinin johdolla draaman eri keinoja ryhmätyöskentelyssä.

5. OPISKELIJAYHTEISTYÖ

Syksyllä 2005 kartoitettiin kaakkoissuomalaisien senioreiden toiveet ja tarpeet kulttuuritoimintaan liittyen sekä saavutettavuuden ongelmat kyselylomakkeen avulla. Koordinaattori laati lomakkeen yhdessä sosionomiopiskelija Arja Mentulan kanssa, joka suoritti hankkeessa projektiopintoja syksyllä 2005. Kyselylomakkeita kerättiin 25 kpl per kunta, siis yhteensä 100 kpl. Kysely kerättiin pääasiassa vanhusten viikon (viikko 40) tapahtumien yhteydessä. Mentula osallistui kyselyn keräämiseen ja purki sen. Kyselyn tulosten perusteella käynnistettiin eri toimintamuotojen kokeilu ja kehittäminen hankekunnissa. Vastaava kysely toteutettiin hoitolaitoksissa asuville vanhuksille kotkalaisissa, kuusankoskelaisissa ja lappeenrantalaisissa hoitoyksiköissä syksyllä 2004 Iloinen syksy -hankkeen yhteydessä.

Sosionomiopiskelija Tea Lindroos suoritti projektiopintoja hankkeessa syksyn 2005 ja alkuvuoden 2006 aikana. Lindroosin tehtäväkuva oli laaja-alainen sillä hän halusi tutustua projektityöskentelyyn monelta kantilta. Syksyn aikana hän osallistui mm. eläkeläinen Aini Peuran taidenäyttelyn ripustustalkoisiin, laati tapahtumakalenteri-/ raportointipohjan hankekunnille sekä osallistui yh-

teistyön suunnitteluun ja toteutukseen erityisesti maahanmuuttajavanhusten kohdalla. Lindroos työskenteli sekä Lappeenrannassa (14.9 – 9.11.2005) että Kotkassa (16.11.2005 – 14.12.2005).

Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijat Miia Björkholm ja Jenni Ojonen arvioivat lopputyössään Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hankkeen pilottia Iloista syksyä.

Hämeen ammattikorkeakoulun Wetterhoffin yksikön artemiologiopiskelija Elina Eklund toteutti opinnäytetyönä Kotkan Muistojen Talolle toimintakokeilun, joka sisälsi kädentaitoryhmätoiminnan käynnistämisen sekä kädentaitoihaisen tapahtuman ja sen oheistoiminnan järjestämisen.

6. TIEDOTUS

Hankkeesta tiedotettiin aktiivisesti kuntiin, kohderyhmälle, kolmannen sektorin toimijoille, taiteilijoille, oppilaitoksille ja medialle koko hankkeen ajan. Hanke-esite on lähetetty mm. Kaakkois-Suomen kuntien sosiaalijohtajille ja kulttuurisihteereille.

Hanke esiteltiin mm. seuraavilla foorumeilla:

mukana olevien kaupunkien vanhusneuvostot	kevät 2005
Terveyttä kulttuurista –valtakunnallinen verkosto	10.5.2005
Kymenlaakson hyvinvointijaos	11.5.2005
Etelä-Karjalan kulttuurin tila –seminaari	22.9.2005
Työväenopiston Naisten piiri, Lappeenranta	3.10.2005
Vanhustyön foorumi, Kotka	4.10.2005
Etelä-Karjalan dementia-yhdistys, Lappeenranta	5.10.2005
Taide ja kulttuuri kannattaa –seminaari, Mikkeli	7.10.2005
Vanhusten viikon seminaari, Lappeenranta	7.10.2005
Ekamk/ aikuissosionomiopiskelijat, Imatra	24.10.2005
Sammontorin asukastila	2.11.2005
Senioreiden keskustelukerho, Lappeenranta	3.11.2005
Pietarin uuden taiteen keskus	11.11.2005
Kulttuurimessut, Kuusankoski	12.11.2005

Seniorinaisten maalauspiiri, Lappeenranta	21.11.2005
Eteläkarjalaisten vanhustyöhankkeiden kokoontumisajot	22.11.2005
Humanistisen amk:n opiskelijat, Joutseno	12.12.2005
Yhteistyöneuvottelu Etelä-Karjalan taidemuseolla	19.1.2006
Maahanmuuttajakerho Lappeenrannan vapaaehtoiskeskus Kuutinkulmassa	19.1.2006
Seniorisalonki, Helsinki 20.1.	
Valtakunnallinen Terveyttä kulttuurista työryhmä	20.1.2006
Terve kunta –päivät	25.-26.1.2006
Kansallisten Seniorien kokoontuminen Lappeenrannassa	26.1.2006
Yhteistyöneuvottelu Lappeenrannan kaupungin Maaseutukehittäjien kanssa	31.1.2006
Muistojen Talon kannatusyhdistyksen hallituksen kokous	9.2.2006
Kymenlaakson alueen vanhustyöhankkeiden kokoontuminen Kuusankoskella	14.2.2006
Kaakkois-Suomen maahanmuutto-ohjelman 2005-2015 työseminaari Kouvolassa	23.2.2006
Yhteistyöneuvottelu Palvelutori-hankkeen ja Etelä-Karjalan kylät ry:n kanssa	1.3.2006
Valtakunnallinen Terveyttä kulttuurista työryhmä	3.3.2006
European Network for Age and Culture –verkoston kokous Düsseldorfissa	30.-31.3.2006
Taide ja diakonia –seminaari Etelä-Karjalan taidemuseolla	3.4.2006
Projektiesittely osana palveluohjauksen ammattikorkeakouluopiskelijoille suunnattua luentosarjaa	20.4.2006
Etelä-Karjalan alueen vanhustyöhankkeiden kokoontuminen Imatralla	24.4.2006
Osaamiskeskusten vanhustyöverkoston kokoontuminen Lappeenrannassa	12.5.2006
Humanistisen amk:n Itä-Suomen yksiköiden järjestämä Taiteen soveltava käyttö ja yhteisöllinen innostaminen	

–seminaari Joensuussa	22.11.2006
Kaakkois-Suomen vanhusneuvostojen ja Socomin vanhustyön kehittämissyksikön työkokous Luumäellä	29.11.2006
Hanke-esittely muistorasiakoulutuksen yhteydessä	29.1.2007
Lappeenrannan Vanhustenpalvelujen informaatiotilaisuus	6.3.2007
Hanke-esittely Humakin kulttuurituottajaopiskelijoille Joutsenossa	28.3.2007
Hanke-esittely Etelä-Karjalan omaishoitajat ja läheiset ry:n kokoontumisessa	2.4.2007
Lappeenrannan vanhusneuvoston kulttuuri-iltapäivä	4.5.2007
Hanke-esittely Humakin kulttuurituottajaopiskelijoille Joutsenossa	11.9.2007
Hanke-esittely toimitila Etapissa Kuusankoskella	19.10.2007
Hanke-esittely muistorasiakoulutuksen yhteydessä	4.12.2007

Hanke esiintyi mediassa:

Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestön Taku ry:n tiedote	1/ 2005
Kaakkois-Suomen taidemuseoiden tiedotuslehti Kaakkuri	2005
KOE! Kulttuuri osana elämää	2005
Kaakkois-Suomen Sanomat	2.10.2005
Etelä-Saimaa	3.10.2005
Joutseno-lehti	6.10.2005
Länsi-Savo	8.10.2005
Sosiaaliturva	15/ 2005
Kunta-lehti	18/ 2005
Etelä-Karjalan radio	22.9.2005
Kaakkois-Suomen taidemuseoiden tiedotuslehti Kaakkuri	2006
Joutseno-lehti	8.2.2007
Kouvolan Sanomat	20.3.2007
Joutseno-lehti	5.4.2007
Humakin viikkotiedote	vk 48/ 2007
Kymenlaakson radio/ suora haastattelu	13.11.2007

Kymen Sanomat	23.11.2007
Viikko Eteenpäin	29.11.2007
Kymen Sanomien tekstariportalsta	11. ja 12.12.2007
Sosiaaliturva	12/07

Lisäksi projektikoordinaattori on haastateltu kahdesti Etelä-Karjalan radion tapahtumaosioon.

7. KANSAINVÄLISET KONTAKTIT

Projektikoordinaattori osallistui 6.-9.6.2005 Barcelonan Memory Box (Muistorasia) –näyttelyyn ja sen oheistapahtumiin sekä loi suhteita paikallisiin toimijoihin.

Projektikoordinaattori osallistui Kaakkois-Suomi – Pietari kulttuurivaihtoseminaariin 13.10.2005 sekä seminaaria seuranneelle Pietarin matkalle 10.-11.11.2005.

Projektikoordinaattori osallistui European Network for Age and Culture –verkoston kokoukseen Düsseldorfissa 30.-31.3.2006.

1. HANKKEEN ITSEARVIONTI

Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille oli viiden kunnan (Lappeenrannan, Haminan, Joutsenon, Kotkan ja Kuusankosken) verkostohanke, jonka tavoitteena oli kehittää sosiokulttuurisia työmenetelmiä senioreiden psykososiaaliseen kuntoutukseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Hanke rahoitettiin Sosiaali- ja terveysministeriön Terveiden edistämisen määrärahoista.

Hankkeen itsearviointi kohdistuu hankkeen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin niiden saavuttamiseksi, kehittämistyöhön, koulutuksiin sekä ikäihmisten kulttuuriseen tasa-arvoisuuteen. Itsearvioinnin toteutti projektikoordinaattori Minna Taipale.

1.1. Arvioinnin näkökulma ja kohde

Arviointi perustuu hankesuunnitelmassa esitettyihin tavoitteisiin, toimenpiteisiin, tuloksiin ja vaikutuksiin. Hankehakemuksessa tavoitteita ja toimenpiteitä olivat:

- Senioreiden kulttuurinen tasa-arvo
- Kulttuuripalveluiden vakiinnuttaminen osaksi senioriväestön hyvinvointipalveluja
- Senioreiden näkyväksi tuleminen taiteen välityksellä

Toimenpiteet: Lisätään ja vahvistetaan taidepienryhmä toimintaa senioreiden kulttuurikahviloissa ja tarjotaan useammalle seniorille mahdollisuus oman taiteen esittämiseen. Positiivisen näkyvyyden kautta seniorit aktivoituvat kulttuurin tuottajina ja kuluttajina, asenteelliset ja käytännölliset esteet vähenevät ja sosiokulttuuristen työmenetelmien käyttöönotto vanhusten avopalveluissa ja hoitoyksiköissä yleistyy.

- Seudullisen yhteistyön lisääminen
- Uusia rakenteiden ja toimintamallien kehittäminen eri toimijoiden ja kuntien välillä

Toimenpiteet: Järjestetään eri kaupunkien työntekijöille, taiteilijoille ja vapaaehtoisille yhteistä koulutusta hankkeeseen liittyen. Luodaan eri kaupunkien kesken yhteinen senioreiden kulttuurikahvilakonsepti ja internet-sivusto, jolla on esillä kunkin kaupungin kulttuurikahvilan ohjelmatarjonta. Kierrätetään senioreiden taideproduktioita eri kaupungeissa ja jaetaan kokemuksia. Kootaan

kokeilun tuloksista malleja ja suosituksia senioreiden kulttuuripalveluiden kehittämiseen kunnissa ja kuntien välisessä yhteistyössä.

- Senioreiden identiteetin tukeminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen
- Vähemmistökulttuurien mukaan saaminen
- Maahanmuuttajavanhusten kotoutuminen

Toimenpiteet: Mahdollistetaan eri taiteen keinojen käyttö muistelutyön välineenä. Kannustetaan senioreita itseilmaisuun taiteen kautta. Taiteellinen ilmaisu ei vaadi suomen kielen taitoa ja mahdollistaa oman elämän ja kulttuurin käsittelyn myös mm. maahanmuuttajille. Luodaan toimintamalleja yhteistyölle maahanmuuttajien ja muiden vähemmistökulttuurien edustajien kanssa.

- Kulttuuri-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyön lisääntyminen

Toimenpiteet: Järjestetään eri toimialoille yhteistä koulutusta yhteistyössä mm. Humanistisen ammattikorkeakoulun kanssa. Koulutuksessa painotetaan muistelutyön tekemistä taiteen keinoin. Työskennellään yli perinteisten hallintorajojen. Tehdään tutkimusta ja opinnäytetöitä sosiokulttuuristen työmenetelmien vaikutuksesta terveyskäyttäytymiseen, terveyden ja hyvinvoinnin kokemiseen ja uusien sosiaalisten verkostojen syntymiseen.

- Senioreiden kulttuurikahvilaverkoston synty ja internet-sivujen luominen

Toimenpiteet: Vahvistetaan senioreiden kulttuurikahvilaverkostoa luomalla uusia yhteyksiä kulttuuri-, sosiaali- ja terveystoimijoiden, taiteilijoiden, järjestöjen ja oppilaitosten kanssa. Lisätään muistelutyöhön keskittyvää taidepienryhmätoimintaa kulttuurikahviloissa. Luodaan konsepti ja oma internet-sivusto kulttuurikahviloille. Kehitetään Lontoon mallin mukaisia "Muistojen taloja" hankekaupunkeihin. Jaetaan kahvilaideaa myös eurooppalaisille yhteistyökumppaneille.

- Uusien sosiokulttuuristen työmenetelmien kehittäminen, käyttöönotto, dokumentointi ja arviointi.

Toimenpiteet: Kehitetään sosiokulttuurisia työmenetelmiä pienryhmissä yhteistyössä taiteilijoiden ja muiden ryhmän ohjaajien, opiskelijoiden ja ryhmiin osallistuvien senioreiden kanssa. Arvioidaan menetelmiä ja niiden vaikuttavuutta arviointitutkijan ja opiskelijoiden kanssa. Mallinnetaan hank-

keessa kehitetyt sosiokulttuuriset työmenetelmät ja kootaan kokemusten pohjalta työkirja ja asiantuntija-artikkelijulkaisu.

Hankearvioinnin tavoite on tuoda esille hankkeen vaikutuksia sekä tukea luovien työmenetelmien käyttöönottoa ja syntyneitä yhteistyömuotoja. Arvioinnin kohteena ovat:

- a) Kulttuurikahvila-, taidepienryhmä- sekä näyttelytoiminta
- b) Koulutukset
- c) Hankeorganisaatio ja yhteistyö
- d) Toiminnan jatkuvuus/ kestävät toimintarakenteet

Arviointikysymyksiksi muodostuivat:

- a) Lisääntyikö ikäihmisten osallistuminen kulttuuri- ja taidelähtöiseen toimintaan?
- b) Lisääntyikö ikäihmisten positiivinen näkyvyys ja kulttuurinen tasa-arvo?
- c) Kuinka kulttuurikahvilaverkosto toteutui?
- d) Lisääntyikö yhteistyö eri kaupunkien ja toimijoiden välillä?
- e) Lisääntyikö tietoisuus sosiokulttuuristen työmenetelmien käytöstä sosiaali- ja terveysalalla?
- f) Kuinka hankkeessa kehitetty toiminta näkyy hankkeen päättymisen jälkeen?

1.2. Arvioinnin kohderyhmä, menetelmät ja aikataulu

Kolmessa kaupungissa kerättiin senioreilta palautetta kyselylomakkeella. Kahdesta kaupungista saatiin yhteensä 18 kulttuurikahvilakävijän vastaukset ja yhdestä kaupungista seitsemän harrastusryhmäläisen vastaukset. Myös osa pienryhmien ohjaajista sekä ohjausryhmäläisistä täytti kyselylomakkeen. Vastauksia saatiin yhteensä 11. Lisäksi projektikoordinaattori veti arviointikeskustelun ohjausryhmäläisille.

Arviointiaineistona toimivat hankkeen dokumentit, raportit, edellä mainitut ikäihmisille, pienryhmien vetäjille ja ohjausryhmän jäsenille tehty kyselyt sekä seminaarista kerätty palaute. Lisäksi aineistoon kuuluu ohjausryhmän kanssa käyty arviointikeskustelu.

Kohderyhmään kuuluu ikäihmisiä, taiteilijoita, viranhaltijoita sekä järjestötoimijoita.

Arviointi on toteutettu marraskuun 2007 – helmikuun 2008 välisenä aikana.

2. KULTTUURIKAHVILA-, TAIDEPIENRYHMÄ- JA NÄYTTELYTOIMINTA

Hankkeen päätavoitteena oli käynnistää kussakin kaupungissa senioreiden kulttuurikahvilatoiminta. Kahviloissa oli tarkoitus järjestää taide- ja kulttuuripainotteista toimintaa aina näyttelyistä taidepienryhmiin. Lisäksi kahviloihin oli tavoitteena saada seniorien palvelu- ja nettipisteet. Kussakin kaupungissa toiminta lähti käyntiin hyvin eri volyymilla ja tyylillä. Osassa kaupungeista valmiiksi aktiivinen senioritoiminta koottiin ns. saman sateenvarjon alle eli hankkeen kautta löydettiin keino vahvistaa ja kehittää olemassa olevaa toimintaa. Toisaalta taas hankeidean syntysijoilla, Kuusankoskella, toiminta ei ottanut tuulta alleen. Kahvilatoiminta saatiin pienistä resursseista huolimatta juurrutettua osaksi neljän kaupungin senioreille suunnattua toimintaa. Lisäksi hankkeen aikana saatiin mukaan yksi uusi kaupunki eli Joutseno.

Joutseno on aina ollut aktiivisen järjestötoiminnan alue. Yhdistykset, järjestöt sekä muut ryhmät ovat kuitenkin toimineet hajallaan toisistaan ja Turinatupa tarjosi mahdollisuuden koota erilaiset aktiviteetit saman, puolueettoman katon alle. Joutsenon kahvilatoiminnan käynnistymisen takana on kaupungin vapaa-aikatoimen johtaja, kenen aloitteesta kaikki alkoi. Hän sai omalla innostuneisuudellaan vakuutettua alueen ikäihmiset mukaan toimintaan. Osanotto oli ensimmäisestä tilaisuudesta lähtien runsasta, sekä naiset että miehet kokoontuvat tapaamaan toisiaan iloisen seurustelun ja erilaisten aktiviteettien merkeissä. Turinatupa vakiinnutti lyhyessä ajassa paikkansa joutsenolaisten ikäihmisten ajanviettopaikkana ja sivutoimipisteistäkin on ollut puhetta. Vaikka ohjaajan palkkausta ei pystytty jatkamaan, ei se vaikuttanut merkittävästi Turinatuvan toimintaan. Joutsenossa kokeiltiin aluksi myös kahvilan pitoa Turinatuvan yhteydessä, mutta kävijät eivät kokeneet sitä omakseen, joten toiminta keskittyy ryhmätoimintaan. Turinatupa on hyvä esimerkki siitä kuinka ihmisten omalla aktiivisuudella saadaan paljon aikaan, vaikkei käytettävissä olisikaan suuria taloudellisia tai henkilöstöresursseja.

Kotkan Muistojen Talo on toiminut hankkeen lippulaivana ja tullut tunnetuksi muistelutyön kehittäjänä niin kansallisella kuin kansainvälisellä rintamalla. Muistojen Talon ideana on ollut toteuttaa muistelutyötä luovien menetelmien ja kulttuurin keinoin. Erilaiset tapahtumat ja vaihtuvat näyttelyt ovat olleet osa muistelutyön prosessia. Vaihtuvien näyttelyiden, teatterin sekä erilaisten projektien kautta lähihistoriaa on tuotu elävällä tavalla yhteisön voimavaraksi. ”Muistojen verstaas – muistot voimavarana” on Raha-automaattiyhdistyksen tukema Muistojen Talon kehittämisprojekti.

ti, joka vastaa tulevaisuuden haasteeseen. Hankkeessa Muistojen Talon toimintaa kehitetään luovan ikääntymisen keskuksena, jossa ikäihminen nähdään mieluummin kulttuurin tuottajana kuin sen passiivisena vastaanottajana. Tavoitteena on saada myös ns. kolmannen iän nuoret eläkeläiset mukaan aktiiviseen toimintaan työelämän jälkeen. Lisäksi Muistojen Talo on tarjonnut opiskelijoille mahdollisuuksia opintojen suorittamiseen sekä opinnäytetöiden tekemiseen. Talossa on ollut harjoittelijoita ammattikorkeakouluista ja ammattiopistoista. Muistojen Talo toimii luovien menetelmien ja vanhustyön edelläkävijänä, josta toivottavasti kaupungit ympäri Suomea tulevat otta-
maan mallia.

Selvää on ollut kunkin kahvilan toiminnan alkamisesta asti, että tietyt teemat ja aktiviteetit vetoavat. Haminassa nämä olivat Äideistä parhain –elokuva ja paikallisen vanhusneuvoston tempaus, jossa jaettiin alennuskupongeja kenkien liukuesteisiin. Etenkin jälkimmäinen oli loistoidea, jonka ikäihmiset kokivatkin omakseen. Näin ensinnäkin vähennettiin liukastumisia, mutta saatiin myös ihmiset yhteen. Elokuvataisi kuitenkin voittaa kävijämäärällään, sillä paikalle tuli noin 100 ikäihmistä. Hauska huomio oli myös se, että monet valittelivat kahvittelun lomassa kiireitään. Se, jos mikä rikkoo kuvitelman yksinäisistä, kotona kiikkustuolissa istuvista vanhuksista. Haminan kulttuurikahvila on hyvä esimerkki eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä sekä siitä, kuinka ikäihmiset aktiivoivat toisiaan mukaan toimintaan.

Kulttuurikahvila kokoontui vakituisten tilojen puutteessa Lappeenrannan palvelukeskussäätiön Kauppakadun yksikössä. Tämä kääntyi hankkeen eduksi, sillä näin voitiin tavoittaa heikompikuntoiset ikäihmiset, joilla ei muutoin olisi välttämättä mahdollisuutta osallistua. Kritiikkiä Lappeenrannan kohdalla yleisöltä tuli markkinoinnin puutteesta. Kahvilasta ilmoitetaan alueen päälehdessä sekä pienillä mainoksilla mm. kirjastossa. Paljon laajempaa markkinointia oli vaikea järjestää, koska siihen ei oltu budjetoitu varoja tai varattu henkilöstöä. Alun kymmenen kävijää kasvoi nopeasti yli 50 osallistujaan. Tästä ei kuitenkaan voi kiittää edes osittain paikallismediaa, joka ei juuri noteerannut toimintaa. Vaikka kulttuurikahvilassa tarjottiin monipuolista sekä laadukasta ohjelmaa ja taidenäyttelyiden taso veti vertoja ammattitaiteilijoiden näyttelyille, ei huomiota tiedotusvälineiltä saatu. Onneksi tieto kuitenkin kulki viidakkorumpu -periaatteella ja lappeenrantalaiset ikäihmiset löysivät niin kulttuurikahvilan kuin näyttelytkin. Myös pientaideryhmästä pidettiin ja siihen osallistuneet toivoivat ryhmätoiminnalle jatkoa. Resurssien salliessa palvelukeskussäätiö onkin suunnitellut uuden taidepienryhmän perustamista.

Ohjausryhmäläisten täyttämässä kyselylomakkeissa hankkeen tärkeimmäksi tavoitteeksi nousi kulttuurin ja taiteen tuominen ikäihmisten saataville. Kulttuuri- ja taidetoimintaan osallistuneilta ikäihmisiltä tuli kokonaisuudessaan todella hyvää palautetta, mikä kertoi, että tämänkaltaiselle toiminnalle on tarvetta sekä kysyntää. Tästä voi siis päätellä, että hankkeessa oltiin oikealla asialla. Ikäihmiset kokivat yhdessäolon tärkeäksi, tekeminen tuli vasta toisella sijalla. Toisaalta pitää myös muistaa, että ikäihmisten voi olla vaikea toivoa toimintaa, josta ei ole aiempaa kokemusta. Senioreiden palautteista nousi yllättävän vahvasti esille myös huoli ikätovereidensa hyvinvoinnista ja liikkeelle saamisesta. Monet vanhukset eivät pääse yksinään liikkeelle, joten syrjäytymisriski on suuri. Vanhustyön saralla suurimpia haasteita on juuri syrjäytymisuhan alla olevien ja jo syrjäytyneiden löytäminen. Se, että ikäihmiset itse ovat jo huolissaan asiasta, kertoo omaa kieltään.

Jokaisessa kaupungissa toiminnan käynnistymiseen ja toimintamuotoon vaikuttivat sekä paikalliset tarpeet ja toiveet että resurssit. Hankehakemuksessa mainitut hankekaupungeissa kiertävät näyttelyt ja kahviloiden yhteiset www-sivut jäivät toteutumatta samoin kuin kahviloissa toimivat nettipisteet, Joutsenoa lukuun ottamatta. Hankesuunnitelmassa oli myös mainittu monikulttuurinen näkökulma, joka toteutui käytännössä Socomin toisen sosiokulttuuristen menetelmien kehittämishankkeen, KUTSU – Kohtaamisia taiteen äärellä toimesta. Hankesuunnitelmaan kirjoitettu tavoite eurooppalaisen kulttuurikahvilaverkoston luomisesta oli melko epärealistinen ottaen huomioon, että projektikoordinaattorin tehtävä oli osa-aikainen ja, että kaupungit sekä järjestöt toteuttivat hanketta omakustanteisesti, perustoiminnan ohessa. Käytössä olleisiin voimavaroihin suhteutettuna hanke onnistui saavuttamaan kulttuurikahviloille, taidenäyttelyille ja taidepienryhmille asetetut tavoitteensa hyvin.

3. KOULUTUKSET

Hankkeen yhtenä tavoitteena on ollut osaamisen lisääminen koulutusten kautta. Humanistinen ammattikorkeakoulun Joutsenon kampus suunnitteli ja toteutti yhteensä kuusi luovien työmenetelmien koulutusta, jotka saivat hyvän vastaanoton ja nostivat selkeästi esille tarpeen tämänkaltaisille koulutuksille. Koulutuksiin osallistuneet saivat teoreettista tietoa sosiokulttuurisista työmenetelmistä sekä kokeilla erilaisia menetelmiä käytännössä. Jokainen koulutus sai osakseen paljon positiivista palautetta hyvien käytäntöjen välittämisestä, inspiroivasta ilmapiiristä, pätevistä kouluttajista jne. Risuja saatiin lähinnä käytännön järjestelyistä, kuten mm. materiaalien (liima, sakset

jne.) vähyydestä. Osallistujat toivoivat myös koulutusta pidennettävän tai vaihtoehtoisesti järjestettävän useammassa osassa. Monille esimerkiksi muistorasia –käsite oli vieras, joten he olisivat kaivanneet lisää aikaa asian sisäistämiseksi ennen oman muistorasian rakentamista. Oman haasteensa koulutuksille asetti myös Joutsenon yksikön lakkautuspäätös. Joskin uutinen oli todella ikävä ja koulun lakkautus merkitsee todella suurta menetystä alueen kulttuuritoiminnalle, pystyttiin kuitenkin hankkeeseen liittyvät toimenpiteet suorittamaan pienin muutoksin.

Koulutuksissa on päästy hyvään alkuun ja pienillä muutoksilla ne saadaan kehitettyä toimivaksi kokonaisuudeksi. Hankkeen innostamana Humakin Joutsenon kampus on jo suunnitellut aikuisopiskelijoille suunnatun luovien työmenetelmien koulutuskokonaisuuden, jossa osallistujille mahdollistetaan syvällisempi perehtyminen aiheeseen. Tulevaisuuden haasteena tulee olemaan koulutusten saaminen osaksi sosiaali- ja terveysalan opintoja.

4. HANKEORGAINSAATIO JA YHTEISTYÖ

Hankkeen lähtökohdat olivat monessakin mielessä mielenkiintoiset. Mukana oli hyvin monenlaisia toimijoita aina kuntien ja kaupunkien viranhaltijoista taiteilijoihin ja tietenkin ikäihmisiin itseensä. Aina ei ollut ihan helppoa sovittaa yhteen eri tahojen tarpeita ja resursseja. Haasteelliseksi asetelman teki myös kuntarahoitusosuuden puuttuminen. Kuinka sitouttaa kaupungit tavoitteisiin ja vaadittaviin toimenpiteisiin, kun raha ei ole velvoittamassa. Myös hankkeen niukka budjetti asetti omat ehtonsa – projektikoordinaattori voitiin palkata vain osa-aikaiseen työhön, mikä vaikeutti hankkeen tavoitteiden saavuttamista.

Ohjausryhmän kanssa käydyn arviointikeskustelun perusteella voidaan päätellä ohjausryhmän olevan pääsääntöisesti tyytyväinen hankkeen saavutuksiin ja tuotoksiin. Eri tahojen välistä toimialueet ylittävää yhteistyötä kiiteltiin, joskin kaikilta tahoilta olisi toivottu samanlaista sitoutumista. Lisäksi ikäihmisiltä itseltään toivottiin enemmän aktiivisuutta – nyt monet tulivat ns. valmiiseen pöytään. Ohjausryhmätyöskentelyn kautta jaettiin tietoa ja kokemuksia, saatiin uusia näkökulmia sekä luotiin uudenlaisia yhteistyökuvioita aina ulkomaita myöten. Lisäksi mm. paikalliset taiteilijat saivat uusia työmahdollisuuksia niin koulutusten kuin taidepienryhmienkin kautta. Ohjausryhmä totesi yhteistyön kannattavan myös siksi, että suurempia kokonaisuuksia on helpompi viedä eteenpäin ja perustella esimerkiksi rahoittajille. Myös perinteisten tehtävän- ja vastuunjakojen

vaihtumista pidettiin tervetulleena. Monialaista verkostoitumista ja yhteistyötä voidaan siis pitää hankkeen tärkeimpinä saavutuksina. Yhteistyö toimi niin kaupunkien sisällä kuin eri kaupunkien välillä. Socomin roolia sosiaalialan osaajana, tiedon välittäjänä ja kuntien yhteistyön kehittäjänä pidettiin keskeisenä. Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hankkeen yhteistyö KUTSU –hankkeen kanssa koettiin kuitenkin sekavaksi hankkeiden samanlaisuuden takia. Monilla menivät niin hankkeet, hankkeiden asiat kuin työryhmätkin sekaisin. Parannusehdotuksena tarjottiin tiiviimpää yhteistyötä eli esimerkiksi yhteistä ohjausryhmää ja kokouksia. Myös arviointikeskustelut olisi monen työryhmäläisen mielestä voinut yhdistää. Muutoin hankkeiden välinen yhteistyö koettiin hyväksi ja kokemuksesta uskottiin olevan hyötyä tulevaisuudessa.

5. TOIMINNAN JATKUVUUS/ KESTÄVÄT TOIMINTARAKENTEET

Hankkeen päättymisen yhteydessä puhuttiin jonkin verran jatkohankkeesta, luotujen toimintamallien jatkojalostamisesta sekä hyväksi havaitun yhteistyön jatkamisesta. Jatkohankkeelle ei kuitenkaan löytynyt sopivaa rahoitusmuotoa tai rahoituksen hakijaa. Jatkohanke ei siltikään ajatuksena ole täysin mahdoton, vaikka tärkeää olisi pystyä ylläpitämään toimintaa ilman hanketta. Kolmen vuoden aikana on tehty erittäin hyvä pohjatyö ja toiminta on saatu juurrutettua käytäntöön. Eri alojen tahot toimivat joustavasti yhteistyössä jakaen keskenään omaa osaamistaan. Mukana olevat tahot ovat siis jo luoneet edellytykset toiminnan jatkamiselle ilman hanketta. Yksi toiminnan jatkoa tukenut asia oli hankkeen pieni budjetti. Mukana olevien kaupunkien ja toimijoiden on pitänyt alusta asti itse etsiä tarvittava rahoitus. Hankkeen päättymisen ei automaattisesti ole tarkoittanut toiminnan loppumista, koska seniorikahvilat, taidepienryhmät jne. eivät ole riippuvaisia hankerahoituksesta. Toiminta jatkuu neljässä kaupungissa viidestä hankkeen päätyttyä, mikä on mille tahansa hankkeelle kunnioitettava suoritus.

Humanistinen ammattikorkeakoulu on toteuttamassa luovien työmenetelmien koulutuskokonaisuutta, joka suunnattu mm. vanhustyöntekijöille. Ennen hanketta alueella ei ollut järjestelmällistä koulutusta sosiokulttuuristen työmenetelmien saralla, joten silläkin alueella hanke on ollut edelläkävijä ja toiminnan käynnistäjä. Pitkäkestoisten koulutusten lisäksi sosiokulttuurisia työmenetelmiä pyrittiin juurruttamaan sosiaali- ja terveysalalle seminaarien kautta. Hankkeen päätösseminaari sai hyvän vastaanoton ja seminaaripalautteista nousi esille tarve erilaisista lyhyt- ja pitkäkestoisista koulutuksista. Socom onkin ollut jo mukana suunnittelemassa uutta soveltavan taiteen

seminaaria alkukesälle 2008. Koulutuksien ja seminaarien herättämä kiinnostus on yksi esimerkki muutoksesta sosiaali- ja terveysalalla.

Opiskelijayhteistyötä tulisi jatkossa hyödyntää vielä enemmän, vaikkakin nyt jo hankkeessa oli mukana useita opiskelijoita. Projektit tarjoavat opiskelijoille hyvän mahdollisuuden tutustua käytännön työhön ja tulevaan toimijakenttään sekä löytää opinnäytetyöaiheita. Terveyttä ja hyvinvointia –hankkeeseen liittyvä opiskelijayhteistyö auttoi hankkeen toiminnan kehittämisessä sekä dokumentoi luovien työmenetelmien vaikutuksia niin ikäihmisiin kuin hoitohenkilöstöön. Opiskelijoiden mukana oleminen siirtää tietoa ruohonjuuritason toimijoille ja näin edistää erilaisten toimintojen käyttöönottoa.

Hankkeen Katsomosta estradille –julkaisun herättämä kiinnostus yllätti kaikki. Tarkoituksena oli koota helppolukuinen teos avaamaan sosiokulttuurisuuden termejä ja sekä antamaan käytännön esimerkkejä luovien työmenetelmien käytöstä. Aiheesta on kirjoitettu vasta muutamia suomenkielisiä kirjoja, joten aiheesta kiinnostuneille artikkelijulkaisu on hyvä apuväline käytännön työhön. Julkaisun esittelemien toimintamallien avulla luovia työmenetelmiä on mahdollista kokeilla esimerkiksi toimintaterapiassa tai päivätoiminnassa. Tärkeää on muistaa, että vain mielikuvitus on rajana ja, että menetelmiä voi käyttää muidenkin kuin vanhusryhmien kanssa.

LOPUKSI

Kahvilatoiminta käynnistyi pitkälti hankkeen tavoitteiden mukaisesti. Neljässä kaupungissa käynnistyi kulttuurikahvila-, näyttely- ja taidepienryhmätoiminta. Vaikkei medialta saatukaan haluttua huomiota, ikäihmisten kulttuurinen näkyvyys lisääntyi. Ikäihmisten rooli kulttuurin tuottajina ei tullut näkyväksi ainoastaan nuoremmille sukupolville – hanke herätti myös seniorit itse näkemään omat mahdollisuutensa kulttuurin saralla. Hankkeen kautta syntyi uusia pysyviä toimintarakenteita eri toimijoiden sekä kuntien välille ja tietoa sosiokulttuurisista työmenetelmistä saatiin välitettyä sosiaali- ja terveysalalle.

Hanke oli esillä monilla erilaisilla foorumeilla ja tietoa vietiin niin päättävälle elimille kuin ruohonjuuritason toimijoille. Erilaiset hanke-esittelyt mm. oppilaitoksissa herätti monet huomaamaan

vanhustyökentän tulevaisuuden työllistäjänä. Hankkeessa kehitettiin lisäksi uudenlaisia yhteistyömalleja ja pyrittiin rikkomaan perinteisiä rooli- ja tehtäväjakoja.

Tulevaisuudessa näen hankekaupungit edelläkävijöinä sosiokulttuuristen työmenetelmien käytössä. Jo nyt on luotu verkostoja ulkomaille ja yhteistyö tulee varmasti laajenemaan. Tietenkään ei ole helppoa toimia uranuurtajana, mutta suurella todennäköisyydellä myös rahoittavat tahot muista päättävistä elimistä puhumattakaan noteeraavat aikaansaannokset. Jatkossa Muistojen Talon ja Turinatuvan kaltaisia toimintakeskuksia tullaan varmasti näkemään muissakin Suomen kaupungeissa. Kuten raportista on käynyt ilmi, toiminta on mahdollista aloittaa pienimuotoisesti ja suhteellisin vähäisin resurssein. Tärkeintä on löytää aktiivisia ihmisiä, jotka uskovat asiaan sekä huomioida ikäihmiset ja heidän tarpeensa jo suunnitteluvaiheessa. Alku on aina hankalaa, mutta kuten Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hanke on todistanut, vanhustyön vieminen uusille urille ei ole mahdotonta.

”Ennen kaikkea toivoin saavani uusia tuttavuuksia ja syyn lähteä kotoa reippailemaan” (Seniori, Joutseno).

”Toimintaa pitää olla, ettei vanha pääse rappeutumaan” (Seniori, Joutseno).

”Tuhat ruusua, näin saadaan senioreille omaa toimintaa ja kyvyt esille” (Seniori, Lappeenranta).

LÄHTEET

Ohjausryhmän ja ohjaajien kysely sekä arviointikeskustelu.

Ohjausryhmän kokospöytäkirjat.

Taide arjen tukena –seminaarin seminaaripalaute.

Taidepienryhmäläisten, taidenäyttelykävijöiden sekä kulttuurikahvilaan osallistuneiden haastattelut.

Taipale, Minna 2004. EU-projektit kulttuurielämän uudistajina ja alueellisina vaikuttajina. Taiko – Taidekouluhanke ja Kanteleen maakunta – Pohjois-Karjala –hanke. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu, Joutsenon kampus.

Taipale Minna, 2007. Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille. Katsomosta estradille – Ikäihmiset kulttuurin tuottajina. Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisu A. 4:2007.

Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hanke. Hankesuunnitelma.

Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hankkeen toimintakertomukset.

LIITE 1. Kysely ohjausryhmälle

Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hanke, ohjausryhmä

Hankearviointi

1. Toimi/ virka:
2. Taustaorganisaatio:
3. Kaupunki:
4. Onko aiempaa kokemusta hanketoiminnasta, mitä?
5. Mitkä mielestäsi ovat hankkeen tärkeimmät tavoitteet?
6. Saavutettiinko tavoitteet mielestäsi?
7. Kuinka hankkeen koulutuskokonaisuus mielestäsi onnistui? Onko tämänkaltaisille koulutuksille tarvetta jatkossa?
8. Kuinka ohjaustyöryhmä mielestäsi toimi?
9. Mikä on mielestäsi hankkeen tärkein saavutus?
10. Olisiko jotain voinut tehdä toisin?
11. Kenen tulisi jatkossa järjestää tällaista toimintaa? Miten aiot osaltasi vaikuttaa siihen, että toimintamenetelmät juurtuvat käytäntöön hankkeen jälkeen?
12. Mitä asioita haluaisit erityisesti käsiteltävän arviointikeskustelussa?
13. Muuta

LIITE 2. Kysely ryhmäohjaajille

Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hanke, ohjaaja

Hankearviointi

1. Toimi/ virka:
2. Taustaorganisaatio:
3. Kaupunki:
4. Onko aiempaa kokemusta hanketoiminnasta, mitä?
5. Onko aiempaa kokemusta ryhmän vetäjänä toimimisesta, mitä?
6. Mitkä mielestäsi ovat ryhmätoiminnan tärkeimmät tavoitteet?
7. Saavutettiinkö tavoitteet mielestäsi?
8. Olisiko jotain voinut tehdä toisin?
9. Kenen tulisi jatkossa järjestää tällaista toimintaa?
10. Muuta

LIITE 3. Kysely osallistujille

Terveyttä ja hyvinvointia kulttuurista senioreille –hanke

Ryhmä/ -t, joihin olet osallistunut:

Minkälaisia odotuksia sinulla oli etukäteen ryhmän toiminnasta/ sisällöstä?

Toteutuivatko odotukset?

Haluaisitko osallistua ryhmätoimintaan jatkossa ja minkälaista toivoisit toiminnan olevan?

Kuinka toiminta on vastannut odotuksiasi?

Onko hyvä, että ikääntyneille järjestetään omia ryhmiä? Miksi?

Risuja/ ruusuja:

LIITE 4. Toiminta Kotkassa

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Draamaryhmä	3.1.05	Muistojen Talo	Muistojen talo	6
Muistorasiaryhmä	13.1.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	9
Muistorasiaryhmä	28.1.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	8
Muistorasiaryhmä	1.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	12
Draamaryhmä	1.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	5
Muistorasiaryhmä	9.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	10
Draamaryhmä	9.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	17.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Draamaryhmä	21.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	21.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	5
Muistorasiaryhmä	22.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	23.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	24.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	25.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	5
Muistorasiaryhmä	28.2.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	1.3.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	4
Muistorasiaryhmä	2.3.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6

Muistorasiaryhmä	3.3.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	4.3.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	5
Draamaryhmä	7.3.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	7.3.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	4
Muistorasiaryhmä	8.3.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	2
Draamaryhmä	14.3.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Draamaryhmä	30.3.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	4.4.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	5
Draamaryhmä	6.4.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	11.4.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	5
Draamaryhmä	15.4.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Muistorasiaryhmä	16.4.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	4
Draamaryhmä	18.4.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	6
Draamaharjoitukset(Poiju, Kymen Sanomat)	20.4.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	9
Näyttelyviikon seminaari	26.4.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	25
Näyttelyviikon seminaari	27.4.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	25
Kirjaesittelytilaisuus (Eila Ilenius: Dementia...)	28.4.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	33

Draamaryhmä	21.6.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	5
Riitta Uosukainen/ Aikuisena tapahtuu	25.8.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	60
Näytelmäpiiri	20.9.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	2
Kirjallisuuspiiri	21.9.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	4
Muistorasiaryhmä	12.10.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	3
Kirjallisuuspiiri	19.10.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	4
Muistorasiakoulutus Humak	7.11.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	24
Muistorasiakoulutus Humak	8.11.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	24
Muistorasiaryhmä	9.11.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	3
Kirjallisuuspiiri	23.11.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	4
Muistorasiaryhmä	23.11.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	3
Teatteriesitys	1.12.05	Muistojen Talo	Muistojen Talo	45
Muistorasia Voimaa muistoista – Making Memories Matter -näyttely	25. -30.4.05	VPK:n talo	Muistojen Talo	810
Seela Sella ja Seppo Kolehmainen	25.10.05	Kaupunginkirjasto	Muistojen Talo	250

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Kokous/Kahvilatyöryhmä	11.1.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kokous/Kahvilatyöryhmä	25.1.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kokous/Kahvilatyöryhmä	1.2.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kokous/Kahvilatyöryhmä	21.2.2206	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kokous/Kahvilatyöryhmä	11.4.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kokous/Kahvilatyöryhmä	22.8.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kokous/Kahvilatyöryhmä	12.5.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kokous/Kahvilatyöryhmä	13.6.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	2
Kokous/Kahvilatyöryhmä	9.8.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kokous/Kahvilatyöryhmä	15.8.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kokous/Tapahtumatyöryhmä	22.8.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kokous/Tapahtumatyöryhmä	24.8.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Kokous/Tapahtumatyöryhmä	6.6.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kokous/Tapahtumatyöryhmä	21.6.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kokous/Tapahtumatyöryhmä	9.8.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kokous/Tapahtumatyöryhmä	15.8.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kokous/Tapahtumatyöryhmä	17.10.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kokous/Asiantuntijatyöryhmä	25.1.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Kokous/Asiantuntijatyöryhmä	18.4.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Kokous/Asiantuntijatyöryhmä	22.5.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Kokous/Asiantuntijatyöryhmä	6.9.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kokous/Asiantuntijatyöryhmä	8.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Kokous/Asiantuntijatyöryhmä	7.6.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Kokous/Asiantuntijatyöryhmä	12.10.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Kokous/Asiantuntijatyöryhmä	1.11.2006	Muistojen talo	Muistojen talon kannatusyhdistys	5
Kokous/Asiantuntijatyöryhmä	30.11.2006	Muistojen talo	Muistojen talon kannatusyhdistys	4
Muistojen teatteri	11.1.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	10
Muistojen teatteri	7.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	20
Muistojen teatteri	14.2.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Muistojen teatteri	6.9.2006	Muistojen talo	Muistojen talon kannatusyhdistys	5
Patalapputiimi	24.1.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Patalapputiimi	7.2.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	11
Patalapputiimi	13.2.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	10
Patalapputiimi	28.2.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	10
Patalapputiimi	28.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	10
Patalapputiimi	22.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	7

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Lasten Virkkauspaja	1.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Patalappukilpailun töiden raaditus	14.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Patalappunäyttelyn pystytys	16.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	12
Patalapputapahtuma	18.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	90
Patalappunäyttelyn purkaminen	31.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Näyttely	19.1.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Ystävänäpäiväryhmä	10.2.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Ystävänäpäivä	14.2.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	60
Naistenpäivä kahvila	8.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	6
Naistenpäiväilta	8.3. 2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	30
Pääsiäisryhmä	13.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Pääsiäisryhmä	15.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Pääsiäismyyjäiset	2.4.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	60
Virkkaustiimi	4.4.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	8
Virkkaustiimi	18.4.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	6
Virkkaustiimi	11.4.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	6
Virkkaustiimi	22.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	7
Virkkaustiimi	25.4.2006	Muistojen talo	Muistojen talon kannatusyhdistys	4
Simatiimi	20.4.2006	Muistojen talo	Muistojen talon kannatusyhdistys	3
Rosetti-leipomisryhmä	24.4.2006	Muistojen talo	Muistojen talon kannatusyhdistys	3
Äitienpäivä	14.5.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	11
Kokous/Kirpputorityöryhmä	10.6.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kirpputori	26.8.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	100
Meripäivien kahvila	27.7.2006 -29.7.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	185

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Harmony Sisters -tapahtuma	4.10.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	70
Askartelu- ja käsityöpiiri	17.10.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Askartelu - ja käsityöpiiri	31.10.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	6
Askartelu – ja käsityöpiiri	14.11.2006+	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	7
Askartelu- ja käsityöpiiri	28.11.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	7
Kranssien tekemistä	1.11.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kranssien tekemistä	5.11.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	2
Kranssien tekemistä	8.11.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kranssien tekemistä	10.11.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Kranssien tekemistä	12.11.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	2
Joulukoriste - ja joulukorttinäytely	25.11.2006 -12.1.2007	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	359
Joulumyyjäiset	2. 12.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	120

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Lehdistötilaisuus	23.1.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Lehdistötilaisuus	9.2.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	3
Lehdistötilaisuus	28.9.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Lehdistötilaisuus	1.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	2
Lehdistötilaisuus	20.12.2006	Muistojen talo	Muistojen talon kannatusyhdistys	2
Kirjallisuuspiiri	25.1.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kirjallisuuspiiri	22.3.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kirjallisuuspiiri	15.11.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	15
Kirjallisuuspiiri	13.12.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	13
Kirjallisuuspiiri	22.2.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	4
Kirjallisuuspiiri	20.9.2006	Muistojen talo	Muistojen Talon kannatusyhdistys	6
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	11.1.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	10

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	12.1.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	8
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	17.1.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	6
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	25.1.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	8
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	2.2.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	8.2.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	10
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	22.2.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	9.3.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	15.3.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	7
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	22.3.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	8
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	19.4.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	5
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	26.4.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	9
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	18.5.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	11

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	24.5.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	7
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	16.8.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	8
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	8.11.2006	Utukka	Muistojen Talon kannatusyhdistys	8
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	16.8.2006	Utukka	Muistojen talon kannatusyhdistys	3
Inkeriläisten muistorasioiden valmistaminen	8.11.2006	Utukka	Muistojen talon kannatusyhdistys	2

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Pääsiäismyyjäiset	31.03.2007	Muistojen talo		59 hlöä
Muistorasianäyttelyn avaj.	09.05.2007	Muistojen talo		60 hlöä
Muistorasianäyttely	22.05.2007	Muistojen talo		40 hlöä (Sos.terv.alan koulutus Lrnta)
Muistorasianäyttely	23.05.2007	Muistojen talo		36 hlöä (Lpr:n maahanmuuttajat)
Muistorasianäyttely	26.05.2007	Muistojen talo		38 hlöä (Keravan &Hyvinkään Inkeriläiset)
Muistorasianäyttely Veteraanit	29.05.2007	Muistojen talo		41 hlöä
Muistorasianäyttely Ruotsinkie-	29.05.2007	Muistojen talo		14 hlöä

linen päiväkot				
Joulumyyjäiset	15.12.2007	Muistojen talo		40 hlöä
			Yhteensä tapahtumakävijät:	328 hlöä (+muut kävijät 2243 hlöä)
			Vuoden 2007 (kaikki) kävijät yhteensä:	<u>2571 hlöä</u>

LIITE 5. Toiminta Lappeenrannassa

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Aini Peuran taidenäyttelyn avajaiset	30.9.2005	Lappeenrannan palvelukeskus-säätiö, Kauppakadun yksikkö	Lappeenrannan palvelukeskus-säätiö, Kauppakadun yksikkö	38 (avajaisissa)
Maire Kousan runoilta	28.10.2005	Lappeenrannan palvelukeskus-säätiö, Kauppakadun yksikkö	Lappeenrannan palvelukeskus-säätiö, Kauppakadun yksikkö	30

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Naiset, äidit, tyttäret Kalevalassa. Irja Mether Lausunta, Anja Karhula	11.1.2006	Kulttuurikahvila Lappeenrannan palvelukeskus	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	40
Nojatuolimatka Kreikan saarille. Anja Hakkarainen	8.2.2006	Kulttuurikahvila Lappeenrannan palvelukeskus	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	40
Nojatuolimatka Kreikan saarille. Anja Hakkarainen	13.2.2006	Kulttuurikahvila Ravintola-kahvila Kultakaari	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	30
Naistenpäivän iltapäiväkonsertti	8.3.2006	Kulttuurikahvila Lappeenrannan palvelukeskus	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	40
Sinun silmiesi tähden... Irja-Liisa Helve	12.4.2006	Kulttuurikahvila Lappeenrannan	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	45

		palvelukeskus		
Taas leivoset ilmassa leikkiä Iyö... Kevätkonsertti	10.5.2006	Kulttuurikahvila Lappeenrannan palvelukeskus	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	30
Elämässä mukana, muutoksessa tukena Kelan etuuksien esitte- ly	11.10.2006	Kulttuurikahvila Lappeenrannan palvelukeskus	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	45
Voimaa lappeenrantalais- vanhuuteen Runoja musiikin lomassa	8.11.2006	Kulttuurikahvila Lappeenrannan palvelukeskus	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	30
Joulu Roomassa Irja Methen	13.12.2006	Kulttuurikahvila Lappeenrannan palvelukeskus	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	20
Ajatuksia matkan varrelta Aulis Nakarin taidenäyttelyn avajaiset	12.1.2006	Ravintola-kahvila Kultakaa- ri	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	30
Paulan pauloissa Paula Nevalaisen taidenäyttelyn avajaiset		Lounasravintola Laura	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	30
Jääkarhut - uhanalaiset Erkki Enkelin taidenäyttelyn avajaiset	17.3.2006	Ravintola-kahvila Kultakaa- ri	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	30
Kangasvuokot - uhanalaiset	11.5.2006	Lounasravintola Laura	Lappeenrannan	10

Erkki Enkelän taidenäyttelyn avajaiset			palvelukeskussäätiö	
Paulan pauloissa Paula Nevalaisen taidenäyttelyn avajaiset	.17.5.2006	Ravintola-kahvila Kultakaari	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	30
Tyyne Terovirta-Jormakan taidenäyttelyn avajaiset	1.9.2006	Ravintola-kahvila Kultakaari	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	30
Ellen Romppasen taidetta vuosien varrelta	lokakuu 2006	Lounasravintola Lau-ra	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	
Skinnarilan taidepiirin näyttelyn avajaiset	3.11.2006	Ravintola-kahvila Kultakaari	Lappeenrannan palvelukeskussäätiö	20

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Kulttuurikahvila, Jaakko Tuomi kertoi vanhusten palvelujen näkymistä sekä Anja runonlausuntaa	10.1.2007	Palvelukeskussäätiö	Palvelukeskussäätiö	n.60
Lehmuskodin entisten työntekijöiden taidenäyttely ”TAITAVAT KÄDET”	1.3.2007-30.3.2007	Palvelukeskussäätiö, ravintola-kahvila Kultakaari	Palvelukeskussäätiö	

Kulttuurikahvila, esiintymässä Potero-orkesteri sekä Maire Kousa	14.2.2007	Palvelukeskussäätiö	Palvelukeskussäätiö	n.35
Kulttuurikahvila, Eläkeliiton Lappeenrannan yhdistyksen laulu- ja tanssikerho esiintyivät	14.4.2007	Palvelukeskussäätiö	Palvelukeskussäätiö	n.70
”Kukat tulevat” öljyväritöiden näyttely, Raija Rautio ja Ragnhild Nisonen	12.4-31.5.2007	Palvelukeskussäätiö, ravintola-kahvila Kultakaari	Palvelukeskussäätiö	
Kulttuurikahvila, Peltolan päiväkodin lapset esiintyivät sekä Kaijsa Saikkonen lausui runoja	9.5.2007	Palvelukeskussäätiö	Palvelukeskussäätiö	n. 60
Seija Lintukankaan akvarellitöiden taidenäyttely	5.6-31.8.2007	Palvelukeskussäätiö	Palvelukeskussäätiö, ravintola-kahvila Kultakaari	
”Naisen elämää”, emalitöiden taidenäyttely, Ritva Behm	4.6-31.8.2007	Palvelukeskussäätiö	Palvelukeskussäätiö, ravintola Laura	
Kulttuurikahvila, Senioriittojen tanssiesitys	12.9.2007	Palvelukeskussäätiö	Palvelukeskussäätiö	n. 25
”Kotoa ja maailmalta” valokuvanäyttely, Erkki Behm	6.9-31.10.2007	Palvelukeskussäätiö	Palvelukeskussäätiö, ravintola Laura	
”Muistonäyttely”, Tyyne Tervola-Jormakka	7.9-31.10.2007	Palvelukeskussäätiö	Palvelukeskussäätiö, ravintola-kahvila Kultakaari	

- o Kulttuurikahvila, Lauritsalan eläkkeensaajien kuoro sekä Irja Methner puhumassa Aleksis Kivistä. 10.10.2008. Palvelukeskussäätiö. Noin 60 osallistujaa

- o Kulttuurikahvila, runoja ja musiikki rakkaudesta lapsiin, esiintymässä Eläkeliiton Lappeenrannan yhdistyksen lausuntakerho sekä baritoni Pekka Hyyrynen. 14.11.2008. Palvelukeskussäätiö. Noin 60 osallistujaa.
- o ”Muistonäyttely”, Tyyne Terovirta-Jormakka, 17.11-22.12.2007, Palvelukeskussäätiö, ravintola Laura
- o ”Naisen elämää”, emalitöiden taidenäyttely, 17.11-22.12.2007, Ritva Behm, palvelukeskussäätiö, ravintola-kahvila Kultakaari
- o Kulttuurikahvila, sinivalkoinen teema, Maasotakoulun tervehdys sekä perinnesoitto kunta esiintyivät. 12.12.2007. Palvelukeskussäätiö. Noin 35 osallistujaa.

LIITE 6. Toiminta Haminassa

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Kolmannen iän kulttuurikahvila	21.6.2005	Raittiustalon kahvio	kulttuuritoimi, perusturva ja työväen opisto	
Kolmannen iän kulttuurikahvila	8.11.2005	Raittiustalon kahvio	kulttuuritoimi, perusturva ja työväen opisto	
Kolmannen iän kulttuurikahvila	22.11.2005	Raittiustalon kahvio	kulttuuritoimi, perusturva ja työväen opisto	
Kolmannen iän kulttuurikahvila	7.12.2005	Raittiustalon kahvio	kulttuuritoimi, perusturva ja työväen opisto	
Kolmannen iän kulttuurikahvila	21.12.2005	Raittiustalon kahvio	kulttuuritoimi, perusturva ja työväen opisto	
Seniorikahvila: Hanurimusiikkia ja laulua	31.1.2006	Raittiustalon kahvila	Haminan kulttuuritoimi, perusturva, kansalaisopisto, Punainen Risti, Rouvasväen yhdistys	28
Seniorikahvila: Kotkan valokuvakeskuksen diaesitys ja keskustelua	21.2.2006	”	”	30

Lääninkirjailijan vierailu ja keskustelua	7.3.2006	”	”	27
Paikallisen senioriteatterin esitys	21.3.2006	”	”	36
Paikallisen kansanopiston musiikkiteatterilinjan esitys	4.4.2006	”	”	31
Laulua ja harmonikkamusiikkia	18.4.2006	”	”	17
Vuorovaikutteinen runoesitys	29.8.2006	”	”	35
Paikallisen teinisirkuksen esitys	19.9.2006	”	”	30
Paikallisen musiikkiopiston esitys, piano- ja viulumusiikkia	10.10.2006	”	”	23
Kuorolaulua, naiskuoro esiintyi	31.10.2006	”	”	24
Paikallisen harrastajateatterin nuorisoryhmän esitys	21.11.2006	”	”	20
Laulua pianon säestyksellä (jouluteema)	12.12.2006	”	”	28

Kulttuurikahvila: liukuesteiden jako	23.1.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	53
Kulttuurikahvila: Ikivihreitä laulelmia	13.2.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	68
Kulttuurikahvila: Elokuva Äi- deistä parhain	6.3.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	98
Kulttuurikahvila: Senioriteatteri MamMatit ja Rodnik ry:n kuo- ro	27.3.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	47
Kulttuurikahvila: Veikko Lavin musiikkia	17.4.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	38
Kulttuurikahvila: Yhteislau- lua	8.5.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	35
Kulttuurikahvila: Haminan seudun tanssijat	4.9.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	26
Kulttuurikahvila: MamMa- tit	25.9.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	34
Kulttuurikahvila: Elokuva Lu- paus	10.10.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	144
Kulttuurikahvila: Yhteislau- lua	30.10.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	47
Kulttuurikahvila: Talviteema	20.11.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	30
Kulttuurikahvila: Pikkujoulut	11.12.2007	Haminan Raittiustalo	Kulttuuripalvelut	52

LIITE 7. Toiminta Joutsenossa

1.Tapahtuma	2.Päivämäärä	3.Paikka	4.Järjestävä taho	5.Kävijämäärä
Turinatupa-toiminta	13.3. – 10.5.2007 ti - to klo 10-14	Nuorisotalo Rientola, Kesolantie 5, Joutseno	Joutsenon kaupunki, vapaa-aikatoimisto	yhteensä em. ajalta 356 käyntiä
Turinatupa - kahvila	ti – to klo 10-14			66
Turinatupa - senioritanssiryhmä ti klo 10.30-11.30	ti klo 10.30 – 11.30			112
Turinatupa - puutarharyhmä ti klo 10-12	ti klo 10-12			32
Turinatupa - curling-ryhmä	ke ja to klo 10-12			80
Turinatupa /Keskiviikon erikoinen	28.3. klo 12-14			12

- munkinpaistoa				
Turinatupa /Keskiviikon erikoinen - karjalanpiirakoiden paistoa	4.4. klo 12-14			9
Turinatupa /Keskiviikon erikoinen Joutsenon historiaa	11.4. klo 12-14			25
Turinatupa /Keskiviikon erikoinen - Mitä on impro?	18.4. klo 12-14			2
Turinatupa /Keskiviikon erikoinen - Diabeteksen ennaltaehkäisevä hoito	25.4. klo 12-14			18
Turinatupa/ Keskiviikon erikoinen - runoja	2.5.2007	Nuorisotalo Rientola Kesolantie 5	Joutsenon kaupunki vapaa-aikatoimisto	7
Turinatupa/Keskiviikon erikoinen - keskusteluryhmä	9.5.2007			5
Turunatupa-toiminta	18.9.07 – 16.12.07	Nuorisotalo Rientola, Kesolan- tie 5	Joutsenon kaupunki vapaa-aikatoimisto	yhteensä em. kaudella 543 käyntiä

- Senioritanssi	ti klo 10.30 -11.30			169
- Puutarharyhmä	ti klo 12-14			39
- Curling ja sisäpetankki harjoittelua	ke klo 10-12			147
- Improteatteri	19.9., 26.9., 17.10., 24.10., 7.11. ja 21.11.			18
- Curling- ja sisäpetankkia, pelipäivä	to klo 10-12			120
- ATK-opastusta	20.9.-29.11. klo 11-13			33
Keskiviikon erikoinen - yhteislaulua	7.11. klo 12-13			17